

ความรู้เรื่องวัคซีน HPV (Human Papillomavirus Vaccine)

รองศาสตราจารย์ ดร.ชะอรสิน สุขศรีวงศ์

ภาควิชาเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

อุบัติการณ์การเกิดโรคมะเร็งในประเทศไทย พบมะเร็งปากมดลูกสูงเป็นอันดับสอง (รองจากมะเร็งเต้านม) คือ 19.8 คน ต่อแสนประชากรหญิง หรือในประชากรหญิงทุกห้าพันคนจะพบหนึ่งคนที่เป็นมะเร็งปากมดลูก โดยมี Human Papillomavirus หรือ HPV เป็นสาเหตุของมะเร็งปากมดลูก ซึ่งสายพันธุ์ของ HPV ที่ก่อโรคมะเร็งปากมดลูกในหญิงไทยประมาณร้อยละ 70-75 คือสายพันธุ์ 16 และ 18 เช่นเดียวกับในต่างประเทศ ดังนั้นจึงได้มีการคิดค้นวัคซีน HPV เพื่อป้องกันการเกิดมะเร็งปากมดลูกจากการติดเชื้อ HPV สองสายพันธุ์นี้

ในขณะนี้วัคซีน HPV มี 2 ชนิด คือ Quadrivalent vaccine (ชนิดไวรัส 4 สายพันธุ์ คือ 6, 11, 16 และ 18) และ Bivalent vaccine (ชนิดไวรัส 2 สายพันธุ์ คือ 16 และ 18) แต่ประสิทธิภาพในการป้องกันการติดเชื้อ HPV ที่เป็นสาเหตุของมะเร็งปากมดลูก เกิดจากสองสายพันธุ์ นั่นคือ สายพันธุ์ 16 และ 18 ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดมะเร็งปากมดลูกประมาณร้อยละ 70 ดังนั้นสำหรับการเลือกวัคซีนเพื่อป้องกันมะเร็งปากมดลูกจึงสามารถเลือกใช้ได้ทั้งสองชนิด ซึ่งประสิทธิภาพของวัคซีนจะช่วยป้องกันการติดเชื้อ HPV สายพันธุ์ 16 และ 18 ได้ประมาณร้อยละ 90-100 ในผู้ที่ยังไม่เคยติดเชื้อมาก่อน สำหรับผู้ที่มีการติดเชื้อแล้ววัคซีนไม่สามารถช่วยป้องกันการเกิดโรคได้

ความสามารถในการป้องกันการติดเชื้อจะเกิดขึ้นภายใน 1 เดือน หลังจากได้รับวัคซีนครบ 3 เข็ม ส่วนระยะเวลาในการป้องกันโรคของวัคซีนยังคงต้องติดตามผลต่อไป เนื่องจากวัคซีนยังไม่มีข้อมูลประสิทธิผลของวัคซีนยาวเกินกว่า 10 ปี และเพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากการฉีดวัคซีน HPV ควรได้รับวัคซีนตั้งแต่มิได้ติดเชื้อ HPV นั่นคือ ก่อนการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ซึ่งวัคซีนนี้สามารถฉีดได้ตั้งแต่อายุ 9 – 26 ปี

ข้อควรระวัง

วัคซีนไม่แนะนำให้ฉีดในหญิงตั้งครรภ์ และไม่ควรฉีดในผู้ที่แพ้วัคซีนและส่วนประกอบในวัคซีน

อาการข้างเคียง

สามารถพบอาการปวด บวม แดง คัน บริเวณที่ฉีดวัคซีนและอาจมีไข้ได้

ความคุ้มค่า

วัคซีน HPV สามารถป้องกันการเกิดมะเร็งปากมดลูกได้ แต่เนื่องจากวัคซีนมีราคาค่อนข้างสูง (เมื่อเปรียบเทียบกับวัคซีนชนิดอื่นๆที่ใช้ในการป้องกันโรค) ดังนั้น การเลือกใช้จึงขึ้นอยู่กับกำลังทรัพย์ของแต่ละบุคคลด้วย

ข้อควรรู้

1. วัคซีน HPV มีความสามารถในการป้องกันการติดเชื้อ HPV เฉพาะสายพันธุ์ที่ทำวัคซีนเท่านั้น ส่วนสายพันธุ์อื่นๆ อาจป้องกันได้บ้าง
2. ผลในการป้องกันการติดเชื้อจะได้ผลเต็มที่ต่อเมื่อยังไม่เคยได้รับเชื้อ HPV มาก่อน
3. ถึงแม้จะได้รับวัคซีนป้องกันแล้ว แต่การตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ก็ยังคงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากวัคซีนไม่สามารถป้องกันการติดเชื้อได้อย่างสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

1. Grabenstein John D. ImmunoFacts : Vaccines and Immunologic Drugs-2010. St. Louis, Mo.: Wolters Kluwer Health; 2009.
2. HPV and Cancer. National Cancer Institute; [cited 2013 June 9]; Available from: <http://www.cancer.gov/cancertopics/factsheet/Risk/HPV#r6>.
3. Human Papillomavirus (HPV) Vaccines. National Cancer Institute; [cited 2013 June 9]; Available from: <http://www.cancer.gov/cancertopics/factsheet/Prevention/HPV-vaccine>.
4. วัคซีน : การวิจัยพัฒนา การผลิต การควบคุมคุณภาพ และการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค. จรุง เมืองชนะ, สมฤดี จันทร์จวี, บรรณาธิการ. นนทบุรี: สำนักงานกิจการโรงพยาบาลเพื่อการสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2555.